

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра лісового та садово-паркового господарства

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ
МИСЛИВСЬКИХ УГІДЬ»

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)

Галузь знань: Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність: Н4 Лісове господарство

Освітня програма: Лісове господарство

Освітня програма: Мисливське господарство

Розробники: Власюк Володимир Павлович, к.с.-г.н., доцент, доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства

Інформація про викладача

Викладач (-і)	Власюк Володимир Павлович
Профайл викладача (-ів)	Власюк Володимир Павлович
Контактна інформація	wlasukvp@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	http://m.polissiauniver.edu.ua/course/view.php?id=5883
Консультації	Очні та онлайн консультації через Zoom, Telegram, Viber щосереди з 13.00 до 17.00

Робоча програма навчальної дисципліни «Раціональне використання та продуктивність мисливських угідь» затверджена на засіданні кафедри лісового та садово-паркового господарства

Протокол від «31» серпня 2026 р. № 2

Протокол від «31» серпня 2026 р. № 2
Завідувач кафедри

Юрій СІРУК

Погоджено із гарантом
освітньої програми Лісове господарство

(підпис)

Олена АНДРЕЄВА

Погоджено із гарантом
освітньої програми Мисливське господарство

(підпис)

Олександр КРАТЮК

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету лісового господарства та екології

Протокол від «31» серпня 2026 р. № 1

Голова НМК

(підпис)

Олександр КРАТЮК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Загальна кількість кредитів – 3 годин – 90 змстових модулів – 2	Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
	Спеціальність Н4 Лісове господарство	2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
	Рівень вищої освіти: <i>Другий (магістерський)</i>	10 год.	4 год
		Практичні	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		66 год.	82 год.
		Форма підсумкового контролю:	
		залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Раціональне використання мисливських угідь» є формування у здобувачів вищої освіти системних знань про принципи раціонального та невиснажливого використання мисливських угідь, особливості взаємодії мисливських тварин із середовищем їх існування, а також методи запобігання надмірному впливу тварин на лісові та сільськогосподарські угіддя.

Завдання дисципліни полягають у формуванні у студентів розуміння принципів раціонального використання та охорони мисливських угідь, засвоєнні методів регулювання впливу мисливських тварин на рослинність, оцінюванні стану угідь та доступності кормових ресурсів у різні сезони року, обґрунтуванні заходів із захисту лісових і польових угідь, а також прийнятті обґрунтованих рішень щодо забезпечення екологічно збалансованого та раціонального ведення мисливського господарства.

*Передумовою вивчення дисципліни є володіння базовими знаннями з основ лісознавства, загальної екології**, лісових культур**, дендрології**, лісомисливського господарства*, біології мисливських тварин*, управління*

популяціями мисливських тварин* та біотехніі* (** - для ОПП «Лісове господарство», * - для ОПП «Мисливське господарство»).

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) інтегральної: *ІК. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства.*

б) загальної: (ЗК):

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

в) спеціальних (СК):

СК 3. Здатність оцінювати регіональні особливості природно-кліматичних умов для організації ефективного лісового господарства, виконання лісами різнопланових функцій та збільшення площ лісів.

СК 5. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі лісового господарства у широких або мультидисциплінарних контекстах.

СК 8. Здатність забезпечувати багатоцільове використання мисливських угідь та сприяти наданню екосистемних послуг.*

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 11. Застосовувати сучасні експериментальні та математичні методи, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач лісового та мисливського господарства.

ПРН 15. Визначати інструменти впливу та проєктувати заходи з підвищення продуктивності, охорони та комплексного використання мисливських угідь, оцінювати їх ефективність на основі принципів і цілей сталого розвитку.*

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: принципи раціонального та сталого використання мисливських угідь; особливості взаємодії мисливських тварин із лісовими та польовими екосистемами; основні фактори, що визначають стан і доступність кормових ресурсів у різні пори року; вплив чисельності та просторового розміщення мисливських тварин на стан рослинності й лісових насаджень; методи захисту лісових і польових угідь від пошкоджень; основні заходи щодо забезпечення тварин захисними умовами; особливості впливу снігового покриву на доступність зимових кормів; принципи екологічно збалансованого використання мисливських ресурсів.

вміти: оцінювати основні характеристики мисливських угідь та визначати їх придатність для проживання мисливських тварин; аналізувати просторовий розподіл та переміщення тварин залежно від умов середовища; оцінювати доступність і поживність кормових ресурсів у різні сезони року; визначати рівень навантаження мисливських тварин на угіддя та оцінювати

його вплив на стан рослинності; обґрунтовувати розміщення захисних споруд; обирати та обґрунтовувати заходи щодо захисту угідь від пошкоджень тваринами; оцінювати стан угідь у місцях концентрації тварин та обґрунтовувати заходи щодо раціонального їх використання.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати додатково такі *soft skills*:

- екологічна свідомість – усвідомлення необхідності збереження природного балансу та відповідального ставлення до використання природних ресурсів.

- системне та аналітичне мислення – здатність комплексно оцінювати стан мисливських угідь, взаємозв'язки між умовами середовища та чисельністю мисливських тварин.

- критичне мислення та прийняття рішень – уміння оцінювати інформацію, порівнювати можливі варіанти дій та обирати обґрунтовані рішення.

- комунікативні навички – здатність чітко й аргументовано висловлювати власну думку, вести професійний діалог та відстоювати прийняті рішення.

- командна робота – здатність ефективно взаємодіяти з іншими під час виконання спільних завдань, розподіляти обов'язки та відповідати за спільний результат.

- відповідальність – усвідомлення особистої відповідальності за прийняті рішення та їхні наслідки для стану мисливських угідь і природних екосистем.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Раціональне використання та захист мисливських угідь

Тема 1. Еколого-лісівничі засади раціонального використання лісомисливських угідь

1. Лісова екосистема як середовище існування диких ссавців та об'єкт раціонального використання угідь

2. Форми та характер впливу диких ссавців на лісові насадження: критичні параметри та діаметри пошкодження пагонів

3. Еколого-біологічна реакція деревних порід на пошкодження верхівкових пагонів та механізми відновлення лісу

4. Методика візуальної та таксаційної оцінки ступеня пошкодження стовбурів і крон лісових культур

Тема 2. Методи захисту лісових угідь від пошкоджень мисливськими тваринами

1. Організаційно-господарські засади регулювання мисливського навантаження в лісовому фонді України.
2. Технології та екологічна оцінка хімічного захисту лісових культур за допомогою репелентів.
3. Механічні, біоакустичні та комбіновані методи регулювання просторового розподілу диких ссавців.

Тема 3. Раціональне використання та захист польових угідь в агроландшафтах

1. Специфіка біогеоценотичних зв'язків у сучасних агроландшафтах та екологічні причини виходу дичини на сільськогосподарські угіддя.
2. Особливості та динаміка пошкодження сільськогосподарських культур дикими ссавцями.
3. Еколого-економічне обґрунтування захисних заходів та організація полювання на межі «ліс—поле».

Змістовний модуль 2. Вплив умов середовища та мисливських тварин на стан угідь

Тема 4. Доступність зимових кормів залежно від висоти та щільності снігового покриву

1. Сніговий покрив як провідний абіотичний фактор та його фізико-екологічні характеристики в зимовий період.
2. Критична висота снігового покриву для різних видів мисливських ссавців та механізми виникнення зимового голодування.
3. Щільність снігу та льодових кірок: вплив на енергетичні витрати й травматизм мисливських тварин. Захист фауни під час екстремальних зимівель.

Тема 5. Екологічна роль мисливських тварин у розвитку лісу та взаємодія фауни і рослинності

1. Ліс як цілісний біогеоценоз: концепція взаємодії та балансу між рослинними угрупованнями та фауною ссавців.
2. Довгостроковий вплив диких тварин на природне лісовідновлення та зміну породного складу лісу.
3. Позитивна екологічна роль тварин лісових екосистемах: поширення насіння, мінералізація ґрунту та регулювання оптимального балансу чисельності тварин.

4. Структура навчальної дисципліни

Структура курсу	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лекції	практ.	лаб	сам.р.		лекції	практ.	лаб	сам.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовний модуль 1. Рациональне використання та захист мисливських угідь										
Тема 1. Еколого-лісівничі засади раціонального використання лісомисливських угідь	18	2	2		14	18	1	0,5		16,5
Тема 2. Методи захисту лісових угідь від пошкоджень мисливськими тваринами	18	2	6		10	18	0,5	1,5		16
Тема 3. Рациональне використання та захист польових угідь в агроландшафтах	18	2			16	18	0,5			17,5
Разом за змістовним модулем 1	54	6	8		40	54	2	2		50
Змістовний модуль 2. Вплив умов середовища та мисливських тварин на стан угідь										
Тема 4. Доступність зимових кормів залежно від висоти та щільності снігового покриву	18	2	4		12	18	1	1,5		15,5
Тема 5. Екологічна роль мисливських тварин у розвитку лісу та взаємодія фауни і рослинності	18	2	2		14	18	1	0,5		16,5
Разом за змістовним модулем 2	36	4	6		26	36	2	2		32
Усього годин	90	10	14		66	90	4	4		82

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Назва теми	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1.				
1	T1	Визначення основних характеристик лісових угідь для раціонального використання	2	0,5
2	T2	Аналіз просторового розміщення та переміщення мисливських тварин у зимовий період	2	0,5
3	T2	Основні вимоги до розміщення підгодівельних і захисних споруд у мисливських угіддях	2	0,5
4	T2	Визначення доцільності створення кормових і захисних реміз у мисливських угіддях	2	0,5
Змістовий модуль 2.				
5	T4	Визначення навантаження мисливських тварин на угіддя в зимовий період	2	1
6	T4	Оцінювання сезонних змін поживності лісових кормів	2	0,5
7	T5	Оцінювання стану лісових угідь у місцях зимової концентрації мисливських тварин	2	0,5
Разом			14	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовний модуль 1			
1.	Тема 1. Еколого-лісівничі засади раціонального використання лісомисливських угідь Кейс: В умовах мисливського господарства спостерігається погіршення стану лісових насаджень у місцях постійного перебування мисливських тварин. Проаналізувати можливі причини та запропонувати заходи щодо забезпечення раціонального використання лісомисливських угідь. Доповідь: «Взаємозв'язок лісівничих характеристик угідь та умов існування мисливських тварин». Практикум: Скласти схему основних чинників, що визначають можливості раціонального використання лісомисливських угідь.	14	16,5
2.	Тема 2. Методи захисту лісових угідь від пошкоджень мисливськими тваринами Кейс: На ділянці молодих лісових культур виявлено значні пошкодження дерев мисливськими тваринами. Визначити можливі причини пошкоджень та обґрунтувати комплекс заходів для їх запобігання. Доповідь: «Основні методи захисту лісових насаджень від пошкоджень мисливськими тваринами». Практикум: Порівняти ефективність основних методів захисту лісових насаджень від пошкоджень мисливськими тваринами та визначити умови їх застосування	10	16
3.	Тема 3. Раціональне використання та захист польових угідь в агроландшафтах	16	17,5

	Кейс: У мисливському господарстві на значній площі сільськогосподарських угідь зафіксовано пошкодження посівів мисливськими тваринами. Запропонувати комплекс заходів для зменшення конфлікту між мисливським господарством та сільськогосподарським виробництвом. Доповідь: «Особливості використання польових угідь як середовища існування мисливських тварин». Дискусія: «Як поєднати інтереси сільськогосподарського виробництва та збереження мисливської фауни в агроландшафтах?»		
Змістовний модуль 2			
4.	Тема 4. Доступність зимових кормів залежно від висоти та щільності снігового покриву Кейс: Упродовж зимового періоду в мисливських угіддях сформувався високий і щільний сніговий покрив, що істотно обмежив доступ тварин до природних кормів. Визначити можливі наслідки для мисливських тварин та обґрунтувати необхідні господарські заходи. Доповідь: «Вплив снігового покриву на доступність кормових ресурсів мисливських тварин». Практикум: Проаналізувати зміну доступності основних видів природних кормів залежно від висоти та щільності снігового покриву.	12	15,5
5.	Тема 5. Екологічна роль мисливських тварин у розвитку лісу та взаємодія фауни і рослинності Кейс: У господарстві спостерігається висока щільність мисливських тварин на певних ділянках та інтенсивне пошкодження підросту і молодих дерев. Оцінити можливі екологічні наслідки та запропонувати заходи щодо підтримання збалансованої взаємодії між фауною і рослинністю. Доповідь: «Роль мисливських тварин у функціонуванні та розвитку лісових екосистем». Дискусія: «Мисливські тварини – складова природної рівноваги чи фактор негативного впливу на лісові екосистеми?»	14	16,5
Всього		66	82
Разом		66	82

7. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- *словесні (лекція, пояснення, бесіда, дискусія);*
- *наочні (демонстрація, ілюстрація, презентація);*
- *практичні (виконання практичних завдань, розв'язання ситуаційних задач і кейсів);*
- *проблемно-пошукові;*
- *дослідницькі;*
- *самостійна робота здобувачів освіти (анотація опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, підготовка доповідей, написання наукових статей/тез);*
- *робота з навчальною та науковою літературою;*

- *аналіз виробничих ситуацій.*

8. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Основними видами контролю результатів навчання під час вивчення дисципліни «Раціональне використання та продуктивність мисливських угідь» є: поточний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється у формі усного та письмового опитування, тестування, виконання завдань самостійної роботи, підготовки презентацій та доповідей.

Після вивчення курсу застосовується підсумковий контроль у формі заліку. Підсумкова оцінка визначається як середнє арифметичне значення оцінювання знань і вмінь здобувача вищої освіти за поточний та підсумковий контроль за 5-бальною системою з наступним переведенням в 100-бальну шляхом множення середнього значення на коефіцієнт переведення 20. Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни. Здобувач додатково може отримати бали (до 5) за виконання індивідуального завдання.

9. Питання для підсумкового контролю (орієнтовні)

1. Розкрийте сутність раціонального використання лісомисливських угідь та його основні принципи.
2. Які екологічні та лісівничі чинники визначають можливості раціонального використання лісомисливських угідь?
3. Охарактеризуйте взаємозв'язок лісової рослинності та умов існування мисливських тварин.
4. Яку роль відіграє ярусна структура лісу у формуванні кормових і захисних умов для мисливських тварин?
5. Розкрийте поняття кормової бази мисливських тварин та охарактеризуйте її основні складові.
6. Що таке кормова вибірковість мисливських тварин і від яких чинників вона залежить?
7. Як сезонні зміни кормових ресурсів впливають на використання мисливськими тваринами різних типів угідь?

8. Які особливості лісових насаджень сприяють підвищенню їх кормової цінності для мисливських тварин?
9. Які види пошкоджень лісової рослинності завдають мисливські тварини та які їх основні наслідки?
10. Чому молоді лісові насадження є особливо вразливими до пошкоджень мисливськими тваринами?
11. Які чинники визначають інтенсивність пошкодження лісової рослинності мисливськими тваринами?
12. Охарактеризуйте основні ознаки пошкодження деревної рослинності різними видами мисливських тварин.
13. Які наслідки пошкодження верхівкових пагонів для росту та формування дерев?
14. Як тривале пошкодження лісової рослинності мисливськими тваринами може впливати на породний склад насаджень?
15. Що таке зоогенна сукцесія та за яких умов вона може виникати в лісових екосистемах?
16. Які методи захисту лісових насаджень від пошкоджень мисливськими тваринами застосовують у мисливському господарстві?
17. Охарактеризуйте хімічні методи захисту лісових насаджень від пошкоджень мисливськими тваринами.
18. Які переваги та недоліки механічних методів захисту лісових насаджень?
19. Які особливості застосування репелентів для захисту молодих лісових насаджень?
20. Чому ефективність звукових та біоакустичних засобів відлякування мисливських тварин може знижуватися з часом?
21. Охарактеризуйте основні способи механічного захисту лісових культур від пошкоджень мисливськими тваринами.
22. Які переваги має індивідуальний захист дерев порівняно із суцільним огороженням лісових ділянок?
23. Яке значення мають зони спокою та відтворювальні ділянки у структурі мисливських угідь?
24. Як фактор неспокою впливає на просторове розміщення та використання угідь мисливськими тваринами?
25. Які заходи можуть застосовуватися для зменшення негативного впливу фактора неспокою на мисливських тварин?
26. Охарактеризуйте особливості раціонального використання польових угідь в агроландшафтах.
27. Які чинники зумовлюють вихід мисливських тварин із лісових угідь на сільськогосподарські поля?
28. Якої шкоди можуть завдавати мисливські тварини посівам сільськогосподарських культур?

29. Які заходи застосовують для запобігання пошкодженню сільськогосподарських культур мисливськими тваринами?
30. Як висота та щільність снігового покриву впливають на доступність кормових ресурсів для мисливських тварин?
31. Що таке доступність зимових кормів та які чинники її визначають?
32. Яке значення має щільність снігового покриву для переміщення мисливських тварин?
33. Як наст та крижана кірка впливають на умови існування та енергетичні витрати мисливських тварин?
34. Які наслідки для мисливських тварин можуть мати тривалі періоди глибокого снігового покриву?
35. Як екстремальні зимові умови впливають на просторове розміщення та переміщення мисливських тварин?
36. Які заходи можуть застосовуватися в мисливських угіддях для поліпшення умов існування тварин у період глибокого снігового покриву?
37. Як змінюється доступність природних кормів упродовж зимового періоду?
38. Які чинники визначають поживність лісових кормів у різні пори року?
39. Як змінюється поживність основних видів лісових кормів протягом року?
40. Яке значення має сезонна зміна поживності кормів для живлення мисливських тварин?
41. Що таке навантаження мисливських тварин на угіддя та які чинники його визначають?
42. Як надмірна чисельність мисливських тварин може впливати на стан лісової рослинності?
43. Які ознаки свідчать про надмірне навантаження мисливських тварин на лісові угіддя?
44. Які негативні наслідки може мати тривала зимова концентрація мисливських тварин на обмежених ділянках угідь?
45. Як просторове розміщення мисливських тварин залежить від кормових і захисних умов угідь?
46. Які чинники сприяють формуванню місць зимової концентрації мисливських тварин?
47. Охарактеризуйте позитивний вплив мисливських тварин на лісові екосистеми.
48. Який негативний вплив можуть чинити мисливські тварини на лісову рослинність?
49. Розкрийте роль мисливських тварин у поширенні насіння деревних і чагарникових рослин.
50. Яке значення має діяльність мисливських тварин у трансформації лісової підстилки та ґрунту?

51. У чому полягає взаємозв'язок між чисельністю мисливських тварин і станом лісової рослинності?

52. Які ознаки свідчать про порушення екологічної рівноваги між чисельністю мисливських тварин та кормовими ресурсами угідь?

53. Чому підтримання оптимальної чисельності мисливських тварин є важливою умовою раціонального використання угідь?

54. Як умови середовища впливають на просторовий розподіл і стан мисливських тварин?

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розподіл балів оцінювання знань здобувачів вищої освіти у семестрі за видами навчальних занять з дисципліни «Раціональне використання та продуктивність мисливських угідь»

Поточний контроль						Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		Індивідуальне самостійне завдання	
T1	T2	T3	T4	T5		
5	5	5	5	5	5	100

Оцінювання кожного з виконаних практичних завдань здійснюється за такими критеріями:

5 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки;

4 бали – здобувач вищої освіти достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки;

3 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки;

2 бали – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань;

1 бал – здобувач вищої освіти не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді; **0 балів** – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Під час оцінювання знань і вмінь здобувачів можуть бути враховані результати навчання, отримані у **неформальній освіті**. Для цього, здобувач освіти, що має підтвердження про результати навчання у неформальній освіті (сертифікат, диплом чи інший документ), звертається із письмовою заявою в деканат факультету і складає підсумковий контроль предметній комісії. Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої теми лекційного чи практичного заняття, змістовного модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни за умови, що програма неформальної освіти повністю відповідає робочій програмі дисципліни.

Шкала оцінювання: університетська (100-бальна) та національна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Для заліку
90-100	Зараховано
75-89	
60-74	
менше 60	Не зараховано

11. Політики дисципліни

Політики курсу «Рациональне використання та продуктивність мисливських угідь» вибудовуються із урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, у т. ч. щодо використання штучного інтелекту, та регламентних документів щодо організації навчання у Поліському університеті.

Політика щодо відвідування: задля успішного засвоєння теоретичних знань і формування компетентностей здобувачі освіти зобов'язані регулярно відвідувати заняття, брати активну участь у обговоренні ключових питань теми, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи.

Політика щодо дедлайнів: індивідуальні та самостійні роботи здобувачі освіти мають здавати вчасно, відповідно до плану заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у конференціях, тривога, відсутність світла тощо) термін зарахування навчальних завдань може бути подовжений за погодженням із викладачем курсу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, зараховуються зі зниженням оцінки.

Політика щодо комунікації із викладачем: у разі виникнення певних труднощів при вивченні дисципліни здобувач освіти може звертатися до викладача у години консультацій за додатковими роз'ясненнями.

12. Ключові терміни навчальної дисципліни

№	Термін	Відповідник англійською мовою
1	Раціональне використання мисливських угідь	Rational use of hunting grounds
2	Стійкість лісових екосистем	Forest ecosystem resilience
3	Продуктивність мисливських угідь	Hunting ground productivity
4	Пошкодження сільськогосподарських культур мисливськими тваринами	Crop damage caused by game animals
5	Екологічний баланс	Ecological balance
6	Сніговий покрив	Snow cover
7	Фактор турбування (неспокою)	Disturbance factor
8	Агроландшафт	Agricultural landscape
9	Дендрофаги	Dendrophages
10	Ємність мисливських угідь	Carrying capacity of hunting grounds

13. Рекомендована література

Основна

- Бондаренко В.Д. Біотехнія. Львів: ІЗМН, 1998. 260 с.
 Бондаренко В.Д. Біотехнія. Львів: ІЗМН, 2002. 352 с.
 Лісомисливське господарство : підручник / П.Б. Хоєцький та ін. Львів : Сполом, 2022. 256 с.
 Мисливствознавство : навчальний посібник / укл. А.І. Гузій, І.Д. Іванюк, В.М. Кусік. Харків: Мачулін, 2018. 254 с.

Додаткова

- Власюк В. П., Климчук О. О. Антропогенний вплив на мисливські угіддя: заходи з мінімізації. *Science and Information Technologies in the Modern World : Collection of Scientific. Papers with Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference*, May 21-23, 2025. Athens, Greece : ISU, 2025. P. 43–46. DOI <https://doi.org/10.70286/ISU-21.05.2025>
- Власюк В. П. Регулювання продуктивності мисливських угідь як основний чинник раціонального ведення мисливського господарства. *Modern science and innovation: trends, challenges, and breakthroughs : collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference*, May 23, 2025. New York, USA : ICSR, 2025. P. 164–168. DOI <https://doi.org/10.36074/scientia-23.05.2025>
- Власюк В. П. Регулювання чисельності основних видів мисливських тварин в угіддях. *Technologies and strategies for the implementation of scientific*

achievements : collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference (Vol. 2), (Stockholm, May 27, 2022). Stockholm, Kingdom of Sweden, 2022. P. 25–26.

Власюк В.П., Баранівський В.В. Заходи щодо зменшення шкоди, яку наносять мисливські тварини лісовим насадженням. *Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку* : збірник матеріалів IV Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Херсон 21-22 жовтня 2021 р.) Херсон : Вид-во «ОЛДІ-ПЛЮС», 2021. С. 44–45.

Власюк В. П., Доганова О. В., Шмат І. П. Заходи щодо зниження чинника неспокою у мисливських угіддях. *Лісові екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень-2022* : Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції (30 травня 2022 року, м. Житомир). Житомир: Поліський національний університет, 2022. С. 14-15.

Власюк В. П., Кратюк О. Л., Климчук О.О. Ключові аспекти динаміки чисельності елементарних популяцій лося європейського (*Alces alces*) в умовах Житомирської області. *Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки*. 2025. Вип. 143. Ч.1 С. 308–317. <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2025.143.1.38>

Власюк В.П., Кратюк О. Л., Климчук О.О., Турко В.М. Стаціональна приуроченість зайця сірого у літню пору року в умовах Житомирського Полісся. *Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки*. 2023. Вип. 130. С. 430–435. DOI <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2023.130.59>

Власюк В.П., Кратюк О.Л., Климчук О.О. Основні тенденції просторово-часової динаміки основних видів мисливських тварин Житомирщини. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Агрономія і біологія»*. 2022. Вип. 48 (2). С. 36–45. DOI <https://doi.org/10.32845/agrobio.2022.2.6>

Власюк В. П., Кратюк О. Л., Климчук О. О. Чисельність зайця сірого в мисливських угіддях користувачів різних форм господарювання в умовах Житомирщини. *Слобожанський науковий вісник. Серія: Природничі науки*. 2024. Вип. 1. С. 56–61. DOI <https://doi.org/10.32782/naturalspu/2024.1.7>

Власюк В.П., Ковальчук С.В., Єрмоленко В.Ю. Вплив факторів середовища на продуктивність мисливських угідь ТОВ «МРГ «Ліси Сумщини». *Мисливське господарство: Традиції. Досвід. Нові горизонти* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 19 вересня 2025 р. Житомир: Поліський національний університет, 2025. С. 34–37.

Власюк В. П., Кривцов О.С., Халімов Т.М. Підвищення продуктивності лучних лісових екосистем як середовища проживання мисливських тварин. *Наукові читання-2026* : матер. наук.-практ. конф. науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів НІ Екології та лісу, 01 травня 2026 р. Житомир : Поліський національний університет, 2026. С. 22–24.

Власюк В. П., Колотій А. В., Висоцький О. А. Застосування біотехнічних рубок з метою підвищення продуктивності мисливських угідь. *Лісові*

екосистеми: сучасні проблеми і перспективи досліджень—2026 : Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції, 01 червня 2026 р. Житомир: Поліський національний університет, 2026. С. 59-60.

Власюк В. П., Лучко В. І., Муха І. О. Вплив рубок лісу на середовище проживання мисливської фауни. *Лісівництво, переробляння деревини та землевпорядкування: здобутки, стан і перспективи* : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 29–30 жовтня 2024 р. Харків: Державний біотехнологічний університет, 2024. С. 21–22.

Власюк В.П. Романченко К.І. Шляхи оптимізації господарської діяльності в угіддях мисливських господарств. *Сучасні проблеми лісового господарства та екології: шляхи вирішення* : Матеріали міжнародної наук.-практ. конф., (м. Житомир 7-8 жовтня 2021 р.) Житомир : Поліський національний університет, 2021. С. 31–33.

Власюк В. П., Шмат І. П., Догонова О. В. Роль узлісся як середовища проживання мисливських тварин. *Лісівнича освіта і наука: стан, проблеми та перспективи розвитку* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (19 травня 2022 року, м. Малин). Малин: Малинський фаховий коледж, 2022. С. 53-54.

Кратюк О. Л., Власюк В. П. Еколого-економічні аспекти трансформації організаційної структури користувачів мисливських угідь Житомирської області. *Таврійський науковий вісник. Серія: Сільськогосподарські науки*. 2026. Вип. 149. Ч.1 С. 384–393. DOI <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2026.149.1.42>

Хоєцький П.Б. Мисливствознавство : навчальний посібник. Львів : Сполом, 2006. 112 с.

14. Електронні інформаційні ресурси

Бібліотечно-інформаційний ресурс (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації, навчальні матеріали, студентські роботи, матеріали конференцій, патенти, статистичні матеріали, наукові звіти):

Інституційний репозитарій Поліського національного університету (<http://ir.polissiauniver.edu.ua/>);

Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олега Ольжича (<http://www.lib.zt.ua/> , 10014, м. Житомир, Новий бульвар, 4, (0412) 37-34-65);

Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/> , м. Київ, просп. Голосіївський, 3, +380 (44) 524-81-36).

Офіційний вебпортал Верховної Ради України – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14#Text>

Європейська федерація мисливських та природоохоронних асоціацій (FACE – European Federation for Hunting and Conservation). – <https://www.face.eu/>

International Council for Game and Wildlife Conservation (Міжнародна рада з охорони дичини та дикої природи (CIC). – <https://www.cic-wildlife.org/>

Українське товариство мисливців та рибалок – www.utmri.org.ua/
Сайт Рамсарської конвенції – <https://www.ramsar.org/>
Online курси від EdEra <https://study.ed-era.com/uk/dashboard/course?userCourseId=1724369&authuser=0#!5124>
Prometheus. [Каталог курсів від Prometheus: безкоштовні, платні, з сертифікатом і без](#)
Дія. Освіта. <https://osvita.diia.gov.ua/>